HUMANITAS

KADERORGAAN VAN DE
VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK
OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

NEGENDE JAARGANG No 4

OCTOBER 1954

CENTRAAL BUREAU „HUMANITAS"
VONDELSTRAAT 61 — AMSTERDAM

HOOFDREDACTIE: MEJ. M. DIJKSTRA

Sectie Kinderbescherming: Mevr. mr M. Rood–De Boer
Sectie Reclassering: P. E. Hutte

Medewerkers:

J. Boetje, mr L. A. Donker, P. Faber, mr R. Friedman–v. d. Heide, dr F. Grewel, mej. mr dr Joh. Hudig, dr J. P. van Praag, Ph. H. van Praag, prof. dr G. Th. Kempe, D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg Jr, mej. mr P. G. Prins, dr A. Querido, mr B. v. d. Waerden, M. de Vries e.a.

Adres Redactie en Administratie:
Vondelstraat 61 - Amsterdam-W. - Telefoon 89786
Giro 582000

Oplage: 2300 — Abonnementsprijs: f 5,— per jaar

INHOUD

	blz.
Prof. P. Muntendam: Ter Inleiding (bij de aanvang der werkzaamheden van de sectie Bejaardenzorg)	81
E. Rubbens–Franken: Club, Societeit, Bejaardencentrum	81
J. v. d. Berg Jeths: Hoe het Bejaardencentrum Hengelo tot stand kwam	86
A. J. Wevers: Doelstelling en Practijk van de Bejaardenzorg te Hengelo (Overijsel)	88
Dr. P. C. J. van Loon: Enige hoofdpunten uit schrijvers inleiding op het congres te Hengelo over „Ontwikkelingslijnen in het Maatschappelijk Werk" (t.b.v. discussie)	91
Dagbloekbladen van een gezinsvoogdes	93
J. Blom: Kort verslag van het tweede congres der AIEJI	95
Kinderbeschermingsliteratuur	97
A. Stoppendael: Iets over de practijk van het werk onder maatschappelijk onaangepaste gezinnen	97
H. J. Roes: De opleiding van gezinsverzorgsters ten behoeve van onaangepaste gezinnen	99
H. J. Roes: Insigne voor gezinsverzorgsters	102
J. van der Spek: Het leven door een reclasseringsbril	103
Al lezend trek onze aandacht (recl.)	104
P. E. Hutte: Mededelingen van het secretariaat (recl.)	

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr dr J. in 't Veld, voorzitter
C. M. Swiebel, secretaris
J. H. van Eck, penningm.
M. Dijkstra
J. Landman
H. Ploeg Jr
E. Veuger
Mr B. v. d. Waerden
P. C. Faber, erelid

CENTRAAL BUREAU:

Vondelstraat 61, Amsterdam
Mej. M. Dijkstra, directrice
Spreekuur: Donderdag van 11–12 uur
Telefoon: K 20 - 89786

TER INLEIDING

Bejaardenzorg heeft, evenals de zorg voor welke maatschappelijke groepering ook, haar verschillende kanten. Zou men slechts één zijde belichten, dan zou men een zeer vertrokken en onvolledig beeld krijgen. Indien wij zouden stellen, dat de bejaardenzorg een aangelegenheid van geneeskundige aard zou zijn, omdat deze groep inderdaad ook voor de geneeskunde en de geneeskunst een bijzondere problematiek levert, dan zouden wij hiermee niet in het belang van de bejaarden spreken. Immers hoe kunnen de geneeskundigen de vruchten van hun wetenschap ook aan de bejaarden deelachtig doen worden, indien niet de omgeving en de samenleving in staat en bereid zijn geest en lichaam van de bejaarden ontvankelijk te maken voor de zegeningen van de geneeskunde. Het is derhalve hetgeen men onder maatschappelijk werk pleegt te verstaan, dat noodzakelijk is om de levensdagen van de bejaarden tot goede dagen te maken. Dat men zijn gaven van hart en geest, ook in de humanistische kring, aan de bejaarden moge schenken, niet als een milde gift, doch als een uiting van de samenleving, waarin de steun en de hulp aan zijn naasten gezien wordt als een eerste plicht!

P. MUNTENDAM

Club, sociëteit bejaardencentrum

Als er iets is, dat het grote verschil aanduidt tussen de levensomstandigheden van de bejaarden van vroeger en nu, dan is het wel het bestaan van clubs, sociëteiten en bejaardencentra. En niet alleen het bestaan, maar ook het floreren ervan. Kan men zich in 1900 een man, een vrouw van 70, 80 jaar indenken, die naar een club ging? In die tijd waren de mensen merendeels werkelijk oud als de tijd voor het pensioen aanbrak. Het probleem van de vele vrije tijd bestond daardoor niet. Bovendien vond men gezelligheid en soms ook bezigheid in het gezin van de zoon of de dochter, bij wie werd „ingetrokken". Dat alles is nu anders. Heel veel bejaarden wonen alleen. Doordat zij gewoonlijk nog fit zijn als zij pensioen krijgen en best nog in staat om nog enige jaren langer in de tredmolen van het dagelijks werk te stappen, staan zij nu op 65-jarige leeftijd veel meer dan vroeger voor een leegte, die de meesten van hen zich van te voren niet volledig hebben gerealiseerd. De mannen helpen moeder de vrouw wat meer dan vroeger, maar wat dan verder? Liefhebberijen zijn slechts een voorrecht van enkelen. In hun jeugd, toen het „werken" luidde van de vroege morgen tot de late avond, was daar geen tijd voor en ook later, toen de achturige arbeidsdag werd ingevoerd, hebben zij zich niet meer de moeite getroost om iets te ondernemen, waarmede zij de nu verkregen vrije tijd zouden kunnen vullen.

En zo zitten ze dan nu, als de tijd van het pensioen is aangebroken, veelal met de handen over elkaar, vroeger versuffend dan nodig is. Daaraan heeft men met

die clubs en sociëteiten een einde willen maken. In Amerika en Engeland allereerst, na de oorlog ook in ons land, toen de UVV er het initiatief toe nam. Lokalen werden gehuurd, er werd bekendheid aan gegeven en de oude mensen kwamen, wat onwennig in het begin, maar graag aldra, omdat zij er partners vonden voor een praatje en voor een spelletje. Want op iedere leeftijd, of men nu twintig is of zeventig, heeft de mens behoefte aan omgang met anderen, óók in die gevallen, waarin hij of zij zelf meent er buiten te kunnen. Alleen leven, zonder de mogelijkheid van de uitwisseling van gedachten, het is altijd een verarming. Daarom zijn die clubs en sociëteiten voor velen zo'n zegen geweest.

In de clubs komt men gewoonlijk slechts een enkele maal per week bijeen en zo'n middag is voor velen ook het hoogtepunt van de week. Sociëteiten bieden meer. Ze zijn meest alle werkdagen geopend en vormen als het ware een tweede tehuis voor de bejaarden, waar zij elk uur van de dag terecht kunnen. En dan is er ook nog een bepaald „bejaardencentrum". Laten we ze elk afzonderlijk eens wat nader bekijken.

De clubs, die gewoonlijk slechts één middag in de week geopend zijn, komen tegemoet aan de behoefte aan praten en spelen van mensen, die veel alleen zijn of wel hiervoor in hun eigen omgeving geen partner vinden. De kaarten komen in de clubs het meest op tafel, méér dan dominostenen, damschijven of schaakstukken. Er is zo'n speelhonger, dat nauwelijks geluisterd wordt naar wat bijv. de leidster heeft mede te delen, dat men zich amper de tijd gunt, om het kopje thee, dat voor een gering bedrag ter beschikking wordt gesteld, uit te drinken. Voort maar weer: „Wie geeft?"

Men kan er blij om zijn dat de mensen gelegenheid hebben in de clubs aan dit verlangen te voldoen, maar helemaal bevredigend is deze situatie toch niet. Immers, als straks de club weer voor een week gesloten is, dan kan er alleen maar zijn het verlangen naar „de volgende keer". Overigens is men er precies eender aan toe: de handen liggen weer in de schoot, de geest toeft weer in het verleden en in de eenzaamheid worden de verbittering en het zelfbeklag hoe langer hoe groter.

Er zullen er natuurlijk ook zijn, voor wie „de club" méér gaat betekenen dan die ene middag in de week, omdat altijd de mogelijkheid bestaat dat er vriendschappen worden gesloten. Bovendien worden op de meeste clubs verjaardagen gevierd, het Kerstfeest, men gaat in de zomer een dagje, soms wel een paar dagen, samen uit.

De sociëteiten geven over 't algemeen meer dan clubs. Men kan er, voor zover daar behoefte aan bestaat, iedere dag zijn kaartje leggen, wat domineren, dammen, schaken enz. Omdat de openingstijden langer zijn en er ook wel eens een apart vertrekje is om wat rustig te zitten, met een krant of een tijdschrift die men er op tafel vindt, bieden zij meer aan de geest. En de leiding is er gewoonlijk op uit om de leden zoveel mogelijk in de werkzaamheden te betrekken, wetend hoe goed het ook voor de bejaarden is enige verantwoordelijkheid te dragen.

Een sociëteit biedt ook mogelijkheden tot het geven van cursussen in het een of ander, waar men op een club, die bijv. maar twee uur in de week een lokaal ter beschikking heeft, moeilijk aan toekomt. Die cursussen kunnen tot doel hebben òf de lust tot liefhebberijen aan te wakkeren òf wel de geestelijke horizon te verruimen, waardoor de bejaarde ook buiten de sociëteitsuren zijn leven verrijken kan. Gewoonlijk valt het niet mee om de belangstelling ervoor op te wekken en ertoe dwingen mag men vanzelfsprekend nooit. De bejaarde mens moet vooral het gevoel hebben volkomen vrij te zijn. Bij velen is het echter zó, dat zij alleen maar een klein duwtje nodig hebben. Hoe vaak hebben zij niet gezegd, vóórdat zij pensioen hadden: „Als ik tijd had, dan zou ik dit of dat doen!" Nu is de tijd er, maar zij missen de energie om het initiatief ertoe te nemen.

In het bejaardencentrum „Prinses Wilhelmina" in de Egelantiersstraat te Amsterdam, midden in de Jordaan, waar verschillende bejaarden spontaan om het organiseren van cursussen hebben gevraagd (een EHBO-cursus, een cursus over oud-Amsterdam) heeft men hen aanvankelijk volkomen vrij gelaten om allerlei spelen te doen, te lezen, rustig in het zonnetje te zitten enz. Maar iedere week kwam een deskundige op het een of andere gebied hen iets over het een of ander vertellen, heel eenvoudig, maar zó dat zij gegrepen werden, ook al omdat meer dan eens iets van hun eigen problemen in het vertelde naar voren kwam.

Dit bejaardencentrum heeft een „huiskamer", waar de sfeer prettig en huiselijk wordt gehouden. Voor de diverse spelen, waarbij ook bejaarden luidruchtig kunnen worden, is er „de zaal" en dan is er verder nog een leeskamer, waar het absoluut rustig is. Bij het oprichten van dit centrum heeft men de gelukkige gedachte gehad een echtpaar aan het hoofd te stellen. Hierdoor heeft het centrum meer het stempel van een echt „tweede tehuis" gekregen. Het is altijd bereid tot een praatje, waarbij vaak moeilijkheden aan het licht komen, die verholpen kunnen worden. Kan het echtpaar zelf dit niet, dan roept het advies in van de medicus, van de predikant, de geestelijke, de maatschappelijke werkster, die in het bestuur zitten. Door deze adviseurs „op de achtergrond" heeft dit punt van samenkomst voor de bejaarden uit de omgeving volkomen het karakter van „een centrum" gekregen, waar zij raad en uitkomst vinden voor allerlei moeilijkheden. En bovendien gezelligheid.

Bij alle drie vormen: club, sociëteit, bejaardencentrum is het mogelijk dat men animeert tot onderlinge hulpverlening, tot het bezoeken en helpen van zieken thuis, het voorlezen van blinden, het rijden van een invalidenwagentje. Ook dit kan aan veler leven voldoening en vulling geven. Want deze twee woorden moeten toch wel bij het opzetten van clubs, sociëteiten en bejaardencentra de hoofdzaak vormen: het leven van degenen, voor wie zij bestemd zijn, moet rijker en voller worden gemaakt. Voor de een zal dit zijn de vriendschap, die hij of zij er vindt, voor de ander het spel, voor de derde de gelegenheid tot rustig lezen van diverse kranten en tijdschriften en het mogen uitkiezen van boeken, voor de vierde de kans om cursussen te volgen, waartoe hij anders nooit gekomen zou zijn en die hem de gelegenheid geven om ook buiten de club- en sociëteitsuren het leven te vullen met handenarbeid, een studietje of lectuur over hetgeen hij gehoord en geleerd heeft. Dit laatste is natuurlijk het allerbeste! Verbreding van de belangstelling zou bij alle clubs, sociëteiten en centra als punt één van de doelstellingen moeten worden gezien. Omdat men dàn pas de bejaarde mens werkelijk helpt, hem haalt uit het kleine kringetje, waarin hij allengs met zijn gedachten is geraakt, omdat men dan pas die gedachten een toekomst aanbiedt, waarin de handen wederom iets vinden om te doen en de geest afleiding krijgt voor het vaak zo saaie en soms benauwende heden.

Niet bij allen zal dit gelukken, maar ieder moet een kans krijgen. In elke club, op elke sociëteit, in elk bejaardencentrum zullen er mensen zijn, die met geen mogelijkheid te bewegen zijn ook maar aan iets deel te nemen. En toch zullen zij er misschien iets ontvangen, dat van waarde voor hen is, speciaal voor hèn. In het boek „Groupwork with the aged" van Susan H. Kubie en Gertrude Landau, waarin het wel en wee van een Amerikaans bejaardencentrum wordt verhaald, zoals zich dat gedurende negen jaar voor de ogen van de opmerkzame schrijfsters afspeelde — een boek dat iedereen, die zich met dergelijk werk bezighoudt of gaat bezighouden zou moeten lezen, ook al omdat men er met zovele eigenaardigheden van oude mensen kennis maakt — wordt verteld van een vrouw van 82 jaar, die behoorde tot de groep van de zgn. non-participating members, leden die nergens aan deelnemen. Ze liep moeilijk, had een zwak hart en haar ogen waren zo slecht, dat zij niet meer kon haken of breien, iets dat zij vroeger altijd graag had gedaan.

Zij kwam dagelijks, ook al ging het moeizaam en zij zat steeds op hetzelfde plekje, waar zij praatte met mensen in haar omgeving en nu en dan aan een spelletje meedeed, voor zover haar ogen dit toelieten. Daar zij vaak klaagde over de nutteloosheid van haar leven, bracht de leidster altijd de „nieuwelingen" bij haar, die zij op een tactvolle wijze op hun gemak wist te stellen. Zij zelf voelde zich zeer vereerd door dit „bewijs van vertrouwen". Niettegenstaande haar 82 jaren was zij zeer gevoelig voor attenties van de andere sexe en maandenlang verliet zij haar vaste plaatsje om een man, die de anderen becritiseerden, maar die zij graag mocht, aan een ander tafeltje „terzijde te staan". In de wijze, waarop zij soms nog coquetteerde, was nog iets te bemerken van het 16-jarige roodharige Hongaarse meisje, dat naar Amerika emigreerde om er danslessen te geven. Zij verscheen altijd in een keurig gewassen en gestreken japon. Gezien de moeite, welke het lopen en het staan haar gaven, moet het haar ontzaglijk veel moeite hebben gekost er altijd zo netjes uit te zien. Zij zat daar maar, keurig en wel, en spreidde, vooral als er mannen in de buurt waren, al haar beminnelijkheid ten toon. Dit gaf háár nu voldoening en vulling voor het leven en deed haar alle lichamelijke ellende en het onaangename van het leven helemaal-alleen op een klein kamertje vergeten.

Voldoening en vulling van het leven, zij liggen bij ieder weer anders. In dit Amerikaanse centrum behandelde de discussiegroep eens het probleem van de „kaarters", die nergens anders voor te vinden waren. Er gingen zelfs stemmen op, dat hun het spelen gedurende een paar dagen van de week verboden moest worden. Maar ten slotte, na veel praten, waaraan ook enkele „kaarters" deelnamen, kwam men tot de conclusie, dat de discussiegroep hen moest *helpen* meer belangstelling in andere dingen te vinden, waardoor hun horizon zou worden verruimd en hun geest zich verder zou kunnen ontwikkelen. Want: „dit was het voornaamste als het einde van het leven niet ver af meer was."

Behoeft hieraan nog wel iets te worden toegevoegd?

E. RUBBENS—FRANKEN

J. v. d. BERGJETHS

Hoe het bejaardencentrum Hengelo tot stand kwam

In 1949 ontstond in ons afdelingsbestuur het plan een bejaardencentrum te stichten. Door ons werk werden we telkens geconfronteerd met het probleem van de bejaardenzorg en de huisvesting van deze groep. Onze gedachte ging uit naar een aantal kleine huisjes, waar alle vertrekken gelijkvloers zouden liggen en die gemakkelijk te onderhouden en te verwarmen zouden zijn. Bovendien moest er een verzorgingshuis bijkomen, waar eventueel de bewoners volledig verzorgd konden worden. Wij hebben vervolgens de medewerking van een grote plaatselijke

industrie gevraagd, welke ons aan een startkapitaaltje heeft geholpen. Onze eerste taak was daarna het kopen van een bouwterrein. Het heeft echter nog tot 1951 geduurd voor we een geschikt terrein gekocht hadden, dat zodanig gelegen was, dat ook de gemeentelijke autoriteiten hun medewerking konden verlenen bij de stichting van het bejaardencentrum. Plaatselijke omstandigheden maakten het ons mogelijk een verzorgingshuis te gaan exploiteren in samenwerking met enkele andere groepen uit de bevolking van Hengelo, waar de chronische patiënten verpleegd konden worden, zodat de moeilijkste verzorgingsgevallen elders ondergebracht zullen worden.

Ons eigen plan is daarna aangepast aan deze situatie, waardoor we uiteindelijk 78 bejaardenwoningen gebouwd hebben in twee woonlagen. Als directe verzorging is een congiergewoning, een badgelegenheid, een „zelfwasserij", een logeergelegenheid, een recreatiezaal en een knutselwerkplaats aan het geheel toegevoegd.

De woningen zijn in twee verschillende typen uitgevoerd, doch zodanig, dat in ieder huis de woonkamer aan de zonzijde is gelegen. De benedenhuisjes bevatten een entrée met toilet, een woonkamer, slaapkamer, keuken en een bergruimte. De bovenwoningen hebben dezelfde indeling met als extra-woongerief nog een slaapkamer, een rijwielberging naast de trap en een balkon. Twee bovenhuizen hebben gezamenlijk één buitentrap met portiek. De leveranciers lopen dus de trap op en af, en niet de bewoners. De inhoud van deze huisjes is ongeveer 157 m3. In alle woningen is een vaste wastafel geplaatst en er is een doucheruimte aanwezig, echter zonder warmwaterapparaten. De keukens zijn van het bekende Bruynzeelfabrikaat en voorzien van een electrische kookaansluiting. Uit veiligheidsoverwegingen hebben we geen gas laten aanleggen. Wel is collectief een aantal electrische kookplaten met de benodigde pannen aangeschaft, waarop een reductie van ca. 20 % kon worden bedongen. Na enige kooklessen te hebben gevolgd zijn onze bewoonsters over het algemeen zeer tevreden met deze voor hen geheel nieuwe manier van koken.

De woningen zijn gebouwd in blokken van 2, 4 en 6 huizen naast elkaar en zodanig gegroepeerd, dat lange aaneenrijïng is voorkomen. De open ruimten worden aangevuld met plantsoentjes. Geen der bewoners heeft een privé-tuin. De gehele tuin wordt gemeenschappelijk onderhouden door de daarvoor geschikte bewoners.

Technisch zijn de woningen, wat de gevels betreft, in rode baksteen uitgevoerd en met rode pannen gedekt. Alle trappen zijn met één meter brede treden uitgevoerd, van gewassen graniet, om het uitglijden te voorkomen. De binnendeuren zijn glad zonder panelen en de electrische installatie is van witte inbouwschakelaars en stopcontacten voorzien. De benedenvloeren in de woon- en slaapkamer zijn van hout, terwijl de overige ruimten beneden in cement zijn uitgevoerd. De plafonds zijn gestukadoord. De bovenhuizen hebben zgn. holle baksteenvloeren en board-

Ter gelegenheid van ons jaarlijks congres te Hengelo hebben wij onze gastheren verzocht ons iets te vertellen van de opzet en organisatie van de bejaardenzorg in deze industriestad.

plafonds, voorzien van een glaswolisolatie. Vensterbanken en schoorsteendekjes zijn betegeld. De binnenmuren zijn opgetrokken uit klinkerisoliet.

De gemeentelijke autoriteiten hebben een verdiepingshoogte van 2.50 meter toegestaan. Vier woningen hebben gezamenlijk een watermeter, waardoor het waterabonnement slechts 29 cent per week zal bedragen. De huur van de woningen is voorlopig vastgesteld op *f* 5,80 per week, terwijl de bewoners vrijwillig een toeslag betalen bestemd voor een inmiddels gevormd sociaal fonds. Deze toeslag wordt in overleg met de betrokkenen vastgesteld.

Het verzorgingsgebouw bevat een conciergewoning van 260 m3 inhoud, een recreatiezaal van 7 bij 4 meter, een kantoorruimte, welke verhuurd is, 2 bejaardenwoningen en een kelder, waarin een knutselruimte, 3 logeerkamers, 3 douches, 2 badkuipen, een verwarmingskelder en nog 3 wascabines zijn ondergebracht. De exploitatie van dit gebouw zal door de heer Wevers nog in een ander artikeltje nader worden behandeld en toegelicht.

Als exploitatievorm hebben we de stichtingsvorm gekozen, en wel de „Stichting

Humanitas Hengelo", die wordt beheerd door 5 bestuursleden en 12 leden, aangewezen door de vereniging Humanitas en de stichtingsraad. Naast deze stichting is een apart apparaat gevormd voor het bovengenoemde sociale fonds onder de naam „Bejaardenzorg Humanitas Hengelo", welke stichting alleen een bestuur heeft, dat wordt aangewezen door de vereniging en de „Stichting Humanitas Hengelo".

De woningen zijn gebouwd met een premie krachtens de premieregeling 1950 en overigens met een 100 % hypotheek, onder gemeentelijke garantie. De architectuur was in handen van het architectenbureau „Feenstra en Van Broekhuizen" te Hengelo. De totale stichtingskosten bedroegen *f* 658.440,— inclusief de grond, straat en aansluitkosten en de kosten van ontwerp en toezicht.

De beide Hengelose stichtingen van Humanitas hopen de congresgangers straks in hun bejaardencentrum te mogen begroeten.

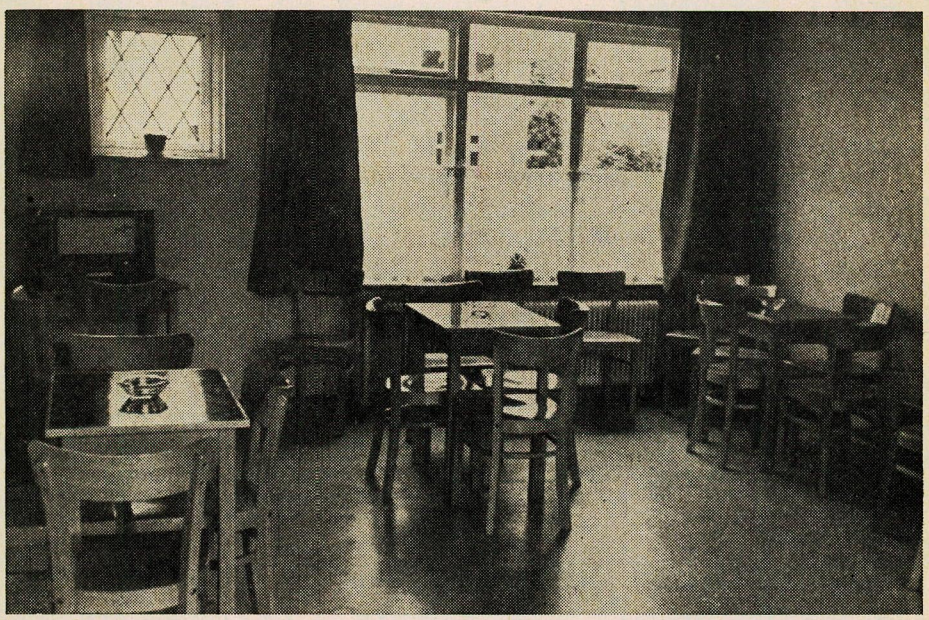

BIJ DE FOTO'S

Bladzijde 86, bovenaan: De eerste steenlegging. Links onderaan: Resedastraat (vanaf Rozenstraat. Rechts onderaan: Asterstraat.
Bladzijde 87, bovenaan: Een kijkje in de recreatiezaal van het Hengelose Bejaardencentrum van Humanitas, nog wat „onbewoond", maar dat is nu al heel anders! Rechts: Een hoekje van de zelfwasserij.

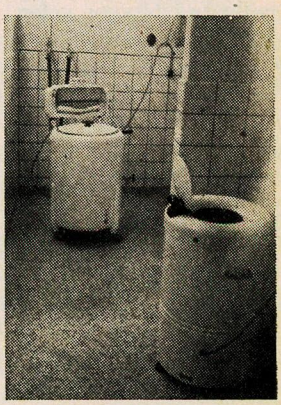

Doelstelling en practijk van de bejaardenzorg te Hengelo (O)

Bij het bespreken over en de opzet van de plannen van de inrichting van een centrum voor Bejaarden te Hengelo, hebben in het bestuur van Humanitas de volgende overwegingen de doorslag gegeven.

Vrije-tijdsbesteding

Het aantal ouder wordende mensen neemt jaarlijks toe. Vele gepensionneerden zijn op hun pensioengerechtigde leeftijd nog niet „afgewerkt", zijn nog te vitaal om „niets" te doen. Bij het beëindigen van hun beroepsarbeid komt er voor velen een grote leegte in het leven. Deze overgang van arbeidsleven naar ouderdomsrust te helpen overbruggen is onze sociaal-culturele taak als instelling voor maatschappelijk werk.

Overgang van loon-pensioen, grote-kleine woning

De overgang van het inkomen, uit arbeid verkregen, naar dat van de pensioenuitkering is voor velen moeilijk. De pensioenuitkeringen liggen tussen 30 en 70% van de uit arbeid verworven inkomsten. Op het huishoudbudget drukt de post „huur" of lasten voor „wonen" te zwaar, nu dit budget ingesteld moet worden op het lagere inkomen, dat uit pensioen wordt verkregen.

Zorg voor goede, goedkope woongelegenheid is een belangrijk middel bij de maatschappelijke aanpassing aan de nieuwe omstandigheden. Door een kleinere, geriefelijke woning wordt de taak van de ouder wordende vrouw gemakkelijker. Ook zij kan dan wat meer rust genieten en toch haar eigen huishouding in stand houden.

Verminderde naoberhulp

De familiebanden worden losser, kinderen gaan migreren of emigreren, ouders staan veelal ingeval van ziekte alleen voor hun moeilijkheden of zijn aangewezen

op hulp van instellingen voor maatschappelijk werk. De vroeger in Twente geldende normen van „naoberplicht" verslappen, naarmate huisverzorging, gezinszorg en andere verzorgingen door daartoe in het leven geroepen instellingen meer en meer worden overgenomen. Oudere mensen doen slechts in hoogste nood een beroep op deze instellingen. Het gevaar van onvoldoende verzorging is daadoor, in geval van ziekte van de vrouw, steeds aanwezig.

Het is onze taak, waar nodig, de helpende hand te bieden.

Samenvatting doelstelling

Het doel van het centrum voor Bejaarden is dus: zorg voor de vrije-tijdsbesteding, goedkopere woongelegenheden verschaffen, waardoor minder werk voor de vrouw ontstaat en hulpverlening in geval van ziekte of bij overlijden van een der echtgenoten.

Een belangrijke bijkomstigheid, die ook in de overwegingen werd betrokken, is de mogelijkheid grote woningen vrij te maken voor jonge gezinnen met kinderen.

Twee stichtingen naast het afdelingsbestuur.

Op welke wijze zijn nu deze gedachten in de practijk gebracht? Er werden twee stichtingen in het leven geroepen. Voor de bouw en de exploitatie van de woningen de woningstichting „Humanitas", die voor geleend geld eigenaresse werd van een stuk grond, dat bouwrijp gemaakt moest worden. Een bouwplan werd ontvangen, goedgekeurd, premie werd aangevraagd en verkregen. De hypothecaire lening werd door de gemeente Hengelo gegarandeerd en toen kon het bouwplan, waarover elders in dit blad meer, worden uitgevoerd.

Naast deze bouwstichting kwam de Stichting Bejaardenzorg „Humanitas" tot stand. Het bestuur van deze stichting heeft tot taak de geldmiddelen te verzamelen, die nodig zijn voor de sociale verzorging van de bewoners.

In Hengelo is dus nu een afdelingsbestuur van de vereniging „Humanitas", een woningstichting „Humanitas", en een Stichting Bejaardenzorg „Humanitas".

Een drietal bestuursleden van de afdeling maken deel uit van het bestuur der twee stichtingen, waardoor coördinatie van het werk gewaarborgd wordt.

Het sociale fonds

De uitgaven van de Stichting Bejaardenzorg zijn voorlopig geraamd op *f* 10.000,- per jaar. Indien deze ramingen juist zijn, dan zijn voor de eerste 10 jaren de middelen van het Sociale Fonds toereikend.

„Hoe zijn deze *f* 100.000,- voor de eerste 10 jaren verzameld en waaruit bestaat de sociale verzorging?" zult u zich afvragen.

Welnu . . . voordat de woningen gebouwd werden, is met het bedrijfsleven ter plaatse afgesproken, dat voor elke woning, die ten behoeve van een hunner employé's vrij gemaakt werd, *f* 1,000,- in het Sociale Fonds zou worden gestort. Door die medewerking en die van het gemeentebestuur en van de gemeentelijke woningcommissie bij de toewijzing van de vrij komende woningen werd *f* 24.000,- ontvangen.

Voordat een woning aan de bejaarden werd toegewezen, werd met elk afzonderlijk een gesprek gevoerd over de vraag of men bereid of in staat was een bijdrage te geven voor het Sociale Fonds. Stortingen ineens en toezegging voor periodieke bijdragen, maken het voor de eerste 10 jaren mogelijk per woning ± *f* 150,- per jaar uit te geven voor sociale hulp. Er zijn 78 woningen in het complex, de gemiddelde leeftijd van de bewoners is 69 jaar.

Wat betaalt het fonds?

Uit het bedrag, dat in het Sociale Fonds aanwezig is, wordt betaald:

a. huur, verwarming, verlichting en onderhoud van het recreatiezaaltje;
b. huur, verlichting, verwarming, alsmede gereedschap en materiaal voor het handenarbeidlokaal;
c. tekort op de exploitatie van de badinrichting;
d. tekort op de exploitatie van de centrale wasinrichting;
e. ontspannings- en ontwikkelingswerk voor de bewoners;
f. huur, inrichting, onderhoud van de logiesgelegenheid ten behoeve van de bewoners (3 logeerkamers);
g. kosten voor gezinshulp, eventuele verplegingskosten thuis;
h. salaris, huur woning, verlichting, verwarming woonruimte voor het verzorgende echtpaar.

Toezeggingen aan- en afspraken met de bewoners

Aan de bewoners is toegezegd, dat ze gebruik kunnen maken van het verzorgingshuis, waarin aanwezig recreatiezaaltje, was- en badinrichting, handenarbeidlokaal, logeergelegenheid. Tevens kan door hen voor hulp ingeval van ziekte een beroep gedaan worden op gezinshulp, huisverzorging, waarvoor eventueel de medewerking ingeroepen kan worden van de plaatselijke stichting voor huis- en gezinsverzorging. In besprekingen met de bewoners is evenwel afgesproken, dat het oude gebruik van „naoberhulp", nu de haast niet zo groot meer is en men wat meer tijd heeft om aandacht en hulp te verlenen. zoveel mogelijk zal worden toegepast. De practijk van enkele maanden is nu een toenemend onderling hulpbetoon onder de bewoners. Men helpt elkander bij het inrichten van de woningen, het aanleggen van tuinen en ook ingeval de buurvrouw van boven of hiernaast zich een dag niet prettig gevoelt. Het verzorgend echtpaar heeft tot taak contact met de bewoners te houden (de man haalt wekelijks de huur op), het verzorgingshuis te beheren en de bewoners met raad en daad bij te staan.

Ingeval van ziekte van een alleenstaande (er zijn 30 alleenstaande bewoners) zorgt de vrouw ervoor, dat het huis schoon en de maaltijden gereedkomen, eventueel met bijstand van gepensionneerde verpleegsters en huisverzorgsters, die in het complex wonen en deze hulp belangeloos hebben aangeboden.

Ekele bestuursleden van de Stichting Bejaardenzorg houden eens per 14 dagen een avondzitting voor spreekuur met bejaarden, die adviezen wensen over allerlei problemen, waar men mee „zit".

De practijk van het werk

Wij hebben nog niet voldoende ervaringen om over de practijk te kunnen juichen, maar de 4 maanden practijk en de stemming onder de bewoners geven ons toch de moed u een soortgelijke opzet aan te bevelen. Een begin van onze denkbeelden over vrije-tijdsbesteding, goedkoop en goed wonen, onderling hulpbetoon en verzorging op de oude dag, zien wij werkelijkheid worden.

Dat aan de vervulling daarvan veel voorbereidend en dagelijks verzorgingswerk verbonden is, behoeft geen betoog.

Maar tot de cultuur van een volk behoort, naast die voor de kinderen, ook de zorg voor de ouderdom.

Hengelo (O.), 13 September 1954. A. J. WEVERS

Congres 1954

DISCUSSIEPUNTEN

Naar aanleiding van de inleiding door dr. P. C. J. van Loon, op 9 October 1954 te houden op ons a.s. congres te Hengelo over: **„Ontwikkelingslijnen in het maatschappelijk werk".**

1. Het maatschappelijk werk is volop in ontwikkeling. Nieuwe wegen worden ingeslagen, methodieken verbeterd en organisatievormen herzien. Dit in beweging zijn hangt o.m. samen met de evolutie van de sociale wetenschappen en met de voortdurende sociale veranderingen in de samenleving.

2. De waarde van de menselijke persoonlijkheid staat voorop. Het maatschappelijk werk richt zich erop de medemens bijstand te verlenen bij de ontplooiing en ontwikkeling van zijn persoonlijkheid waar deze in gevaar is. Hiertoe is bevordering van de bewustwording van de eigen persoonlijkheid primair.

3. Het motief van het maatschappelijk werk is de liefde of humaniteit. Het is wezenlijk dat het maatschappelijk werk spontaan uit de bevolking opbloeit en zoveel mogelijk door de gehele bevolking wordt gedragen. Daartoe is inschakeling van vrijwilligers steeds van belang. Het maatschappelijk werk is dan ook mede een uiting van burgerzin en solidariteit, van bijstand in gemeenschap op grondslag van wederkerigheid.

4. De mens is een levenseenheid, een totaliteit. Physieke, psychische, geestelijke en sociale invloeden zijn in het leven verstrengeld. Het maatschappelijk werk zal bij haar bijstand met al deze componenten rekening moeten houden. Daarom is het van belang, dat de maatschappelijk werker de „taal" van de medemens, die bijstand behoeft, kan verstaan en zijn geestelijke achtergrond kan begrijpen. In de meeste gevallen verdient daarom bijstand door een maatschappelijk werker met dezelfde geestelijke achtergrond de voorkeur.

5. Zonder sociale zekerheid is het moderne maatschappelijk werk niet denkbaar. Het is de functie van het maatschappelijk werk de noden, die niet door middel van maatregelen van sociale politiek kunnen worden bestreden, omdat zij bijstand vragen direct gericht op de ontplooiing van de persoonlijkheid, aan te pakken. Daarbij zal het maatschappelijk werk zich voortdurend de vraag moeten stellen, of bepaalde vormen van sociale nood op een gegeven moment niet kunnen worden bestreden door maatregelen van sociale politiek. Omgekeerd is het van belang dat het maatschappelijk werk door haar individuele benadering de tekorten aanvult, die in een sociaal zekerheidssysteem soms toch blijven bestaan.

6. Het maatschappelijk werk kent drie vormen van aanpak. Het is beschermend, sanerend, preventief. Meestal komen deze elementen in combinatie voor, doch één prevaleert veelal. Heden ten dage komt het accent steeds meer te vallen op de preventie. Dit houdt in, dat de aandacht zich niet alleen concentreert op personen of groepen van personen, doch op de gehele bevolking.

7. Er bestaat een samenhang tussen de ontwikkeling van de samenleving en die van het maatschappelijk werk. Naast het individueel maatschappelijk werk groeide het groepswerk, terwijl in de laatste jaren het maatschappelijk opbouw-

werk steeds meer vorm krijgt. Over en weer vullen deze drie soorten van maatschappelijk werk elkaar aan en zijn los van elkaar veelal onvolledig en ondoelmatig.

8. Het maatschappelijk werk en welzijnswerk ten plattelande, het maatschappelijk werk gericht op sociale aanpassing bij structuurveranderingen en het werk in de stad zijn arbeidsterreinen die in de hedendaagse samenleving bijzondere aandacht vragen. Bij deze en andere activiteiten van het maatschappelijk werk blijkt, dat de ouders, de jeugd, de alleenstaanden en bejaarden specifieke problemen hebben, die in verschillend opzicht een eigen psychologisch gerichte wijze van benadering vergen.

9. Naast activiteiten van maatschappelijk werk, die in verschillend opzicht direct samenhangen met de sociale veranderingen in de samenleving ,blijven activiteiten gericht op personen en groepen van personen, die ten gevolge van een handicap of tekort op physisch en/of psychisch terrein en/of bijzonder ongunstige sociale omstandigheden in sociale nood verkeren, centraal de aandacht vragen.

10. Het maatschappelijk werk kan haar taak niet doeltreffend vervullen zonder nauwe samenwerking met gezondheidszorg, onderwijs, jeugdbeweging, volkshuisvesting en planologie. Waar mogelijk dient sociaal onderzoek en sociale planning gezamenlijk te geschieden. Ook bij de uitvoering is een nauwgezet samenspel noodzakelijk. Er behoeft op zich geen bezwaar tegen te bestaan, dat het maatschappelijk werk mede wordt ter hand genomen vanuit de eerstgenoemden dezer sociale instituten, mits men de zelfstandige functie van het maatschappelijk werk erkent.

11. De organisatievormen van het maatschappelijk werk zijn overwegend historisch bepaald. Bepaalde noden, of noden die bij bepaalde groepen van de bevolking voorkwamen werden behartigd door een afzonderlijke organisatie, die zich daarop bijzonder toelegde. Mede hierdoor ontstond een neiging tot specialisering. De samenhang van de noden is zo groot, dat het maatschappelijk werk integratie van organisatievormen behoeft. De Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk op humanistische grondslag „Humanitas", is een goed voorbeeld van een dergelijke integratie.

12. Uit doelmatigheidsoogpunt is uitbouw van het algemeen maatschappelijk werk noodzakelijk. Men kan zich een organisatievorm voorstellen, waarbij het algemeen maatschappelijk werk de basis vormt. Hierop dient aan te sluiten een geïntegreerde samenwerking van de organen van het bijzonder maatschappelijk werk. Een specialistische bovenbouw zal steeds noodzakelijk zijn. De vraag rijst, of specialisten-teams bijv. bestaande uit een individueel en sociaal psycholoog, een sociaal psychiater, een sociaal paedagoog en/of een gespecialiseerd maatschappelijk werker tegelijkertijd werkzaam kunnen zijn ten behoeve van onderdelen van het maatschappelijk werk, gezondheidszorg, onderwijs e.a.

13. Bij een efficiënte organisatie is het tot op zekere hoogte mogelijk de aanwerving en selectie, de tewerkstelling en supervisie, alsmede de bijscholing van beroepskrachten en vrijwilligers, centraal ter hand te nemen.

14. Bij consequente doorvoering van de integratie der organen van dezelfde geestelijke achtergrond blijft overleg en coördinatie in sociale raden en opbouworganen onmisbaar.

15. Behalve sociaal onderzoek en planning is er dringend behoefte aan specifiek onderzoek naar de juiste werkmethoden van het maatschappelijk werk.

Dr. P. C. J. VAN LOON

Dagboekbladen van een gezinsvoogdes

4

Hoe uw vacantie begon, weet ik niet. De mijne startte met een schok, met een waar drama. Zoals de meeste drama's liet het zich aanvankelijk vrij onschuldig aanzien. Eduards moeder belde weer eens op, ditmaal om te vragen of haar zoon misschien bij mij was. Het liep nu al tegen zessen en hij was nog niet uit school thuisgekomen. Dit telefoontje kwam me uiterst ongelegen, zo tegen etenstijd. Ik moest er haastig mijn schort voor uittrekken en naar de kruidenier rennen. We hadden bovendien gasten thuis, een drukte van belang. Ik antwoordde Eduards moeder, dat ik vandaag haar zoon niet had gezien. Hij had me wel beloofd overmorgen langs te zullen komen. En ik snelde weer terug naar de keuken, waar de pan met aardappelen al stond over te koken.

Om acht uur stond Eduards moeder op de stoep, totaal van streek. Ze huilde en wreef als een klein meisje met de vuisten in haar ogen, want Eduard was nog steeds niet thuis. Nu is haar zoon reeds een jaar of wat een mijner gezinsvoogdijpupillen en, gedurende deze periode hebben we al ettelijke wegloperijen van Eduard te verwerken gehad. Nog nooit was moeder daar zo grondig van in de war geweest als nu, ze placht altijd alleen maar boos te zijn. Eduard was nog altijd, na een dag zwerven 's avonds thuisgekomen. Omdat ze ditmaal meer van streek leek dan ooit tevoren, begon ik te vermoeden, dat er iets bijzonders voorgevallen was. Toen ik haar wat rustiger gekregen had, en we eindelijk alleen in de kamer zaten — mijn twee oudste kinders had ik ijlings in bed gestopt en mijn man had de gasten meegenomen om de „stad te bekijken" — vroeg ik voorzichtig, wat ze er zelf eigenlijk van dacht.

Weer snikkend en haast struikelend over de woorden vertelde ze me dat zij en Eduard de avond tevoren ruzie hadden gehad. Hij had gezegd dat er vandaag op school rapporten zouden worden uitgedeeld en dat-ie vast en zeker was blijven zitten. En dan vertikte hij het om in September weer naar die school terug te gaan. Zij had gezegd, dat haar kind onmogelijk kòn blijven zitten. Hij had trouwens al eens een klas moeten overdoen; en ze zou hem slaan als het werkelijk waar bleek te zijn. Hij was een stommerd, die nooit iets goed deed. Nu zou ze zeker aan de kinderrechter en aan mij vragen om hem eindelijk in een streng gesticht te stoppen. Net goed.... Hier moest ze diep ademhalen. Verder spreken ging moeilijk. Heel zachtjes kwam er ten slotte: „....en nu is-ie weggelopen en ik zie hem nooit meer terug." Een beetje verbaasd vroeg ik waarom. Bijna plechtig vertrouwde ze me toe: „omdat hij naar het vreemdelingenlegioen is gegaan."

Ik weet niet hoe uw reactie geweest zou zijn op een dergelijke onverwachte mededeling. Achteraf weet ik, dat ik het verkeerd heb gedaan, maar ik kon 't niet helpen: ik heb gewoon zitten lachen. Stel je voor, wat een dramatische wen-

ding gaf ze me daar aan die doodgewone wegloperij van Eduard! Wat een zin voor het sensationele! Trouwens, begon ik te redeneren: Eduard was net 16 jaar geworden en zelfs als hij ooit in Parijs zou komen — en daar twijfelde ik aan — dan zouden ze 'm daar eerder voor 12 jaar aanzien dan voor een 18-jarige. En je moest immers 18 jaar oud zijn, om aangenomen te kunnen worden in het vreemdelingenlegioen. Hij zag er toch veel te smalletjes uit en te jong....

Hoewel ik overdreef in mijn woorden, luchtig praatte en lachte over Eduards avontuur, groeide mijn eigen beklemming toch met de minuut. Moeder leek zo zeker in haar sombere vermoedens. En Eduard had zich beslist de laatste maand niet gelukkig gevoeld. Als er nu eens werkelijk een slecht rapport was uitgedeeld en als hij echt was blijven zitten, dan durfde hij natuurlijk niet naar huis terug te gaan, bang voor wat moeder zou zeggen. Misschien zelfs wel bang voor dat vage gedreig met gestichten, hoewel we daarover samen hadden gepraat. In zijn wanhoop kon hij best....

„Kom mee" zei ik tegen Eduards moeder, „we gaan eerst zijn klasseonderwijzer opbellen. Misschien is er wel niets aan de hand." Maar in de snikhete telefooncel hoorden we, dat Eduard inderdaad die middag de mededeling had ontvangen, dat hij niet was overgegaan. Meer inlichtingen kon zijn onderwijzer niet geven. Hij had eigenlijk niets bijzonders aan de jongen gemerkt.

Weer thuis begon ik pas goed ongerust te worden. Waar zou die jongen kunnen zitten? Persoonlijk geloofde ik niet zo hard aan een theatrale dienstneming in het vreemdelingenlegioen, maar nu moeder dat zo hardnekkig volhield, was het misschien toch maar beter de autoriteiten te gaan inschakelen. Hij kon in geen geval al ver weg zijn.

Ik zal u maar niet vertellen met welke instanties we allemaal wel gebeld hebben die avond en nacht. Alle bestaande apparaten werden in werking gesteld; iedereen, die ook maar hulp zou kunnen bieden werd gealarmeerd. We brachten ten slotte Eduards moeder naar huis, om te gaan slapen. Zelf heb ik geen oog dicht gedaan die nacht.

Tegen de vroege morgen begon ik plots nuchter en zakelijk te redeneren en ik wist ineens stellig, dat Eduard beslist niet naar het vreemdelingenlegioen was toegegaan, of zelfs maar wilde gaan. Dat was zuiver een idee ontsproten aan moeders gedachten. Die jongen had maar één verlangen en dat was op het land werken. En hij had maar één vrees die daaruit bestond, dat hij bang was nog weer een jaar terug te moeten naar school, waar hij nu eenmaal niet mee kon. Eduard zat nu vast en zeker ergens bij een boer, met zijn slechte rapport op zak en hij durfde niet naar huis te komen.

Een paar uur later werd hij gevonden, op een landweg, stijf van een slapeloze nacht rondwandelen, helemaal niet ver van onze stad. Arme Eduard, zelfs in zijn wegloperij had hij moeder alweer teleurgesteld. Zij zag haar zoon al in het kleurige uniform der legionnairs en ze kreeg een verkreukelde hongerige jongen thuis, met nog strosprietjes in het haar.

Toch heeft dit avontuur, hoe kort van duur, verstrekkende gevolgen gehad. Eduard gaat niet meer terug naar zijn oude school. Er is een plaatsje voor hem gevonden op een tuinbouwschool in een niet veraf gelegen provinciestadje. Hij komt daar bij een der leraren in de kost. In enkele zinnen wordt dit neergeschreven, maar ik kan u verzekeren dat er weken zijn heengegaan, voor moeder met het plan accoord kon gaan. Maar ze was wel erg geschrokken door Eduards laatste vlucht en een enkel woord van de kinderrechter bij de behandeling van de verlenging der gezinsvoogdij — welke toevallig een dezer dagen viel — hielpen haar bij de beslissing.

Ik zal de zomer van '54 niet gauw vergeten, niet zozeer vanwege de regen als wel vanwege Eduards avondtuur. M.

Kort verslag

van het tweede congres van de internationale Vereniging van Opvoeders van Onaangepaste Jeugd (AIEJI) te Brussel van 12-16 Juli 1954

De Internationale Vereniging is een samenbundeling van nationale verenigingen van opvoeders van onaangepaste jeugd; allen kinderbeschermers, die hetzij als groepsleider, hetzij als inrichtingsdirecteur dan wel als maatsch. werker betrokken zijn bij de opvoeding van onaangepaste kinderen.

De Internationale Vereniging stelt zich ten doel de ontwikkeling van het vak van opvoeder van onaangepaste jeugd, de ortho-paedagogiek genaamd, te bevorderen en te stimuleren. Bovendien streeft men naar een juistere sociale en rechtspositie van de opvoeder van onaangepaste jeugd, de ortho-paedagoog.

Een van de wegen, die men ter bereiking van het doel bewandelt is het ééns in de twee jaar houden van een congres, waarbij leden en vertegenwoordigers van de nationale verenigingen bijeenkomen. Er vindt een intensieve gedachtenwisseling plaats, en velerlei problemen, die op nationaal niveau belangrijke punten van bespreking vormen, worden aan de orde gesteld.

Men moet niet denken dat het ontstaan van deze vereniging in onze tijd een louter toeval is. Enerzijds komen ten gevolge van de toenemende intensiteit der internationale contacten vele verschillen en uiteenlopende opvattingen over de manier van opvoeden aan het licht, anderzijds plaatst het waarde- en normenprobleem in onze cultuur iedere huidige opvoeder voor vele vragen. Onze maatschappij stelt belangrijke eisen aan de persoonlijkheid; de wetenschap ontdekte diepere lagen van het menselijk zieleleven. Vele zaken in de wijze van opvoeden, zoals die voorheen als juist golden, zijn op losse schroeven komen te staan.

Vast is komen te staan, dat wil de huidige opvoeding een succesvol resultaat opleveren er rekening gehouden moet worden met de individuele persoonlijkheid van een pupil en de band die een pupil met zijn milieu en de maatschappij heeft.

Voor de onaangepaste jeugd geldt daarbij bovendien nog, dat er rekening gehouden wordt met de oorzaken en afwijkingen in de persoonlijkheid en het milieu, die aanleiding gaven tot de onaangepastheid.

Op grond van resultaten der moderne psychologische en sociale wetenschappen heerst de opvatting, dat de opvoeder van onaangepaste jeugd (ortho-paedagoog) de oorzaken van de onaangepastheid in de persoon van een kind kan helpen opsporen door een bewust en juist gebruik te maken van de relatie, die hij als mens met zijn opvoedingspupil of zijn groep van pupillen heeft.

Een zodanige wijze van werken stelt hoge eisen aan de opvoeder: van hem wordt een zeker inzicht in de menselijke persoonlijkheid gevraagd, o.a. een groot zelfinzicht en het geestelijk vermogen om zich zelf en zijn medemens te accepteren zoals hij is, om uitgaande van deze basis te komen tot een „verbetering" of ontwikkeling van zijn pupil. Alleen de liefde, hoewel de basis, is niet zonder meer, meer toereikend. De grote vraag waarvoor de ortho-paedagoog echter geplaatst wordt luidt: hoe of op welke wijze moet ik mijn kennis toepassen en hoe moet mijn houding zijn, hoe moet ik mijn menselijke relatie met mijn pupil of groep „hanteren", wil ik tot het gewenste resultaat (opheffing van de onaangepastheid) komen?

Brussel heeft deze vraag onder ogen willen zien. Men vroeg zich daar af of het mogelijk is een zodanige werkwijze (methodiek) van opvoeding op te stellen, dat

men die aan mensen, die ortho-paedagoog willen worden kan leren. Dit is een zeer moeilijke opgave als men bedenkt, dat zo een werkwijze moet passen binnen het raam van onze kennis omtrent de mens, en de mogelijkheden om deze kennis toe te passen.

Het onderwerp in Brussel luidde: „Hoe kan men in de kinderbescherming tot een overdraagbare methodiek voor de opvoeder van onaangepaste jeugd komen?"

Het bleek, dat wil men een antwoord op deze vraag kunnen vinden men eerst een aantal zaken scherp moet zien en duidelijk afbakenen. Dit was het practische resultaat van het congres. Er kwamen een viertal punten aan de orde: een inleiding door de heer Ph. H. van Praag over wat men onder ortho-paedagogiek moet verstaan, opdat een ieder duidelijk begrijpe waarover wij spreken indien er over opvoeding van onaangepaste jeugd gesproken wordt. Vervolgens een bezinning over „het wezenlijke in de arbeid van de opvoeder", de „wijze van samenstelling van een groep pupillen" en ten slotte „de opleiding van de opvoeder".

Wezenlijk in de arbeid van de opvoeder achtte het congres, dat de opvoeder het kind volkomen moet aanvaarden, precies zoals het kind is met al zijn fouten en problemen. Op basis hiervan zal er een „affectieve" band (liefdesband) gevormd worden. Een juist hanteren van deze binding zal kunnen leiden tot ontplooiing van de pupil. De opvoeder zal een evenwicht moeten trachten te vinden tussen de „rijping" en „opvoeding", samenhangende factoren, die leiden tot volwassenheid. Het evenwicht tussen beide factoren ligt per individu verschillend. Aan de opvoeder de taak, op grond van zijn vakmanschap, voor ieder kind het juiste evenwicht te vinden.

Zoals boven reeds gezegd, zal de opvoeder zijn relaties met groep en individu moeten „hanteren".

Ten slotte moet de opvoeder bereid zijn zich zelf te blijven ontwikkelen tot een rijp en volwassen wezen.

Een groot deel van het congres sprak zich uit voor een wijze van groepssamenstelling, waarbij de pupillen zowel ieder afzonderlijk, als als groep verantwoording kunnen dragen voor hun houding, voor zover mogelijk en waarbij de opvoeder van diverse specifieke „levenssituaties" gebruik kan maken om paedagogisch te handelen volgens een door hem geleerde methodiek, m.a.w.: geef het kind verantwoording voor zijn leven voor zover hij dat aankan, help hem bij zijn moeilijkheden, help hem bij het corrigeren van gemaakte fouten, dan ontplooit het kind zich in het werkelijke leven. Zoals boven reeds vermeld werd, is voeding van deze ontplooiingsdrang de liefde die het kind van de opvoeder ervaart.

De opleiding van de opvoeder moet, aldus de mening van het congres, tweeledig zijn: het leren van theoretische kennis en het doeltreffend leren toepassen van deze kennis.

Men zou zich kunnen voorstellen, dat voor alle categarieën opvoeders in de kinderbescherming er een basisopleiding bestaat en daarbovenop een specialisatieopleiding gericht op een bepaalde categorie van onaangepaste kinderen.

Het vak van ortho-paedagoog vereist bepaalde capaciteiten, in verband daarmede achtte men een selectie van candidaten een vereiste.

Het zijn bovenstaande kort weergegeven conclusies, die het resultaat waren van vier dagen intensief werken. Men is weer een stap genaderd in de richting van een antwoord op de vraag of opvoeden van onaangepaste kinderen een zaak is, die men in de vorm van een bepaalde methodiek kan leren.

De komende twee jaren zal er in nationaal verband weer hard gewerkt worden.

Ongetwijfeld zal het congres te Parijs over twee jaar ons wederom een stuk verder op de goede weg voeren. Een weg, waarop Humanitas tracht mee te lopen in het eerste gelid.

J. B.

Kinderbeschermingsliteratuur

In **De Koepel** van Juli jl. (nr. 7, 1954) zijn een aantal voordrachten opgenomen, welke gehouden werden op de voorjaarsvergadering van de Vereniging van Directeuren van Opvoedingsinstellingen in Nederland. Hierin wordt door verschillende deskundigen (dr. N. Beets, J. W. N. de Lange, P. Moor, A. C. Regensburg) het probleem behandeld van de aanpassing van kinderen in een inrichting. Nadruk wordt vooral gelegd op de grote behoefte naar veiligheid bij het inrichtingskind, het verlangen naar houvast. Men zou de aanpassing van het kind in de inrichting kunnen vergelijken met de aanpassing van volwassenen bij emigratie.

In **De Koepel** van Augustus (nr. 8, 1954, blz. 292–295) vraagt Jkvr. H. van Kretschmar zich af, hoe de vrije uren en dagen der „kinderbeschermers" besteed worden. Komen zij nóg wel ooit toe aan ontspannen-zijn? Voorkomen moet worden, dat de „verwaarloosde jeugd wordt opgevoed door de zich verwaarlozende massamens".

Volksontwikkeling nr. 7 (Sept. 1954, blz. 106–109) geeft een interessante bespreking van een boek over kinderspel („Zien en begrijpen van kinderspel" — W. M. Nijkamp).

In het **Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk** nr. 16 (20-8-'54, blz. 290–291) worden in het kort de voornaamste punten genoemd van het wetsontwerp tot adoptie, waaraan ook in de dagbladpers veel aandacht besteed is.

SECTIE ALGEMEEN MAATSCHAPPELIJKE ZORG

Iets over de practijk aan het werk onder maatschappelijk onaangepaste gezinnen

Voordat een maatschappelijk werkster met de eigenlijke arbeid in een maatschappelijk-onaangepast gezin begint, is het noodzakelijk, dat zij een zo goed mogelijk overzicht krijgt van de voorgeschiedenis van de diverse gezinsleden, van het feit of en in hoeverre lichamelijke en geestelijke afwijkingen voorkomen en of er een redelijke kans is, dat het gezin, met intensieve bemoeiing, na verloop van tijd in staat zal zijn zich weer min of meer zelfstandig in de maatschappij te handhaven.

Een uitvoerige anamnese moet dus opgesteld worden, terwijl daarnaast de visie van een psychiater gevraagd dient te worden.

De eerste taak, welke de maatschappelijk werkster, die de zorg voor het gezin op zich heeft genomen, heeft, is te trachten een goed contact te leggen. Hier kan soms maanden overheen gaan. Meestal is men nl. uiterst negatief en wantrouwend tegenover de gehele maatschappij ingesteld, hetgeen meestal wel te verklaren is, wanneer men de levensgeschiedenis en vooral de emotionele ontwikkeling van man en vrouw nagaat. Het heeft in de regel dan ook weinig zin, wanneer de maatschappelijk werkster, voordat er sprake is van een wezenlijke band, het heropvoedingswerk begint; raadgevingen, op- of aanmerkingen worden dan beslist niet door de betrokken personen geaccepteerd.

Toch is deze periode, waarin ogenschijnlijk weinig gebeurt, zeer waardevol. De maatschappelijk werkster kan de tijd gebruiken om te weten te komen welke de voornaamste punten zijn, die het gezin tot onmaatschappelijkheid gebracht hebben en bij welke positieve factoren zij kan aanknopen om tot resocialisatie te komen. Naar aanleiding hiervan kan zij dan haar werkplan opstellen.

Hierin is uiteraard een grote differentiatie mogelijk. De kern van de moeilijkheden kan bijvoorbeeld liggen bij de man, die werkschuw is of zijn loon verdrinkt, waardoor eerst het gezin economisch afzakt. Door het gedrag van de man kan de vrouw de moed verloren hebben en niet meer in staat zijn de moeilijkheden het hoofd te bieden, waardoor zij haar huishouding en kinderen gaat verwaarlozen en het gezin steeds verder afzakt.

Omgekeerd kan ook de vrouw de oorzaak zijn. De invloed welke van een vrouw, die een slecht huishoudelijk en financieel beleid voert, uitgaat, is bijzonder groot en kan het gezin aan de rand van de ondergang brengen.

Daarnaast zijn er nog vele andere factoren, welke tot a-socialisering kunnen bijdragen, zoals debiliteit of geestelijke gestoordheid van man of vrouw, een te groot kinderaantal, slechte woontoestanden enz.

Heeft de maatschappelijk werkster eenmaal het vertrouwen gewonnen en wordt zij niet meer beschouwd als een lid van de vijandige maatschappij, maar als een figuur, die door alles heen naast het gezin staat en wil helpen, dan eerst zal zij invloed op het gezin kunnen uitoefenen.

In veel gevallen zal het nodig zijn, zo spoedig mogelijk een gezinsverzorgster in het gezin te plaatsen. Vaak zal de huisvrouw van de grond af aan geleerd moeten worden, hoe zij haar huishouding moet doen, hoe zij het best haar werk kan indelen, hoe een maaltijd bereid moet worden, enz.

De onkunde op dit terrein is soms ontstellend groot doordat de vrouwen in hun eigen, ouderlijk milieu een slecht voorbeeld gehad hebben en te jong trouwden, te snel een groot gezin kregen, waardoor zij zich de verschillende technieken nooit hebben eigen gemaakt. Dikwijls ontbreekt zelfs volkomen het inzicht in de noodzakelijkheid van een goed onderhouden woning, schone kleding en geregelde maaltijden.

Over de taak van een gezinsverzorgster in een dergelijk gezin kan heel veel gezegd worden. Opgemerkt zij hier slechts dat haar werk van zeer langdurige aard kan zijn, in sommige gevallen tot enkele jaren toe, dat zij de vrouw niet alleen de huishoudelijke technieken moet bijbrengen, doch ook moet leren hoe zij met de kinderen om moet gaan, dat zij ook de figuur moet zijn, die de gezelligheid aanbrengt, waardoor de vrouw haar taak niet meer als een last gaat beschouwen, doch er ook de positieve kanten van gaat zien.

De samenwerking tussen maatschappelijk werkster en gezinsverzorgster moet zeer intensief zijn, zodat er niet langs elkaar heen gewerkt wordt.

Behalve dat de maatschappelijk werkster tracht door gesprekken de instelling van de gezinsleden ten opzichte van de maatschappij te veranderen, zal zij ook de concrete moeilijkheden moeten helpen oplossen.

Voor de man zal werk gezocht moeten worden dat hij aan kan en dat hem ligt. De kinderen zullen die school moeten bezoeken, waarvoor zij het best geschikt zijn. Het volgen van een opleiding moet gestimuleerd worden en, voor de oudere kinderen zal eveneens passend werk gevonden moeten worden. De kinderen zullen, indien mogelijk, bij jeugdwerk ingeschakeld moeten worden, terwijl het ook voor de ouderen van veel belang kan zijn dat zij zich bij een vereniging aansluiten, omdat zij daar, in klein verband, leren zich bij anderen aan te passen en enige verantwoordelijkheid voor de gang van zaken in de vereniging mee leren dragen.

Met al deze factoren zal bij het heropvoedingswerk rekening gehouden moeten worden.

Men moet niet verwachten, dat veranderingen ten goede reeds na korte tijd optreden. Dit vereist diepgaande en langdurige bemoeiing, waarbij men zich niet moet laten ontmoedigen door vele mislukkingen.

De practijk heeft uitgewezen, dat met veel geduld dikwijls veel te bereiken is.

A. STOPPENDAEL

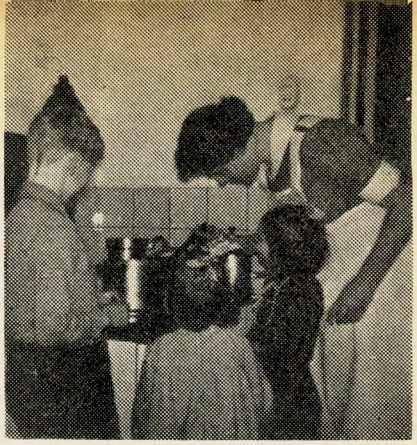

SECTIE GEZINSVERZORGING

De opleiding van gezinsverzorgsters ten behoeve van onaangepaste gezinnen

Zoals uit de thans in gebruik zijnde definitie van de gezinsverzorging blijkt, vindt de gezinsverzorgster haar taak in die gezinnen, waar de vrouw des huizes „door ziekte of door onvoldoende scholing, geestelijke defecten, onmaatschappelijk gedrag e.d. niet in staat is haar taak in het gezin naar behoren te behartigen." De verzorging beoogt „een gezond gezinsleven in stand te houden of te herstellen."

Het is zonder meer duidelijk, dat de taak van de gezinsverzorgster, die hulp verleent in een maatschappelijk goed aangepast gezin, waar de huisvrouw ziek is en uit dien hoofde haar werk, zowel wat de materiële als de geestelijke verzorging van haar gezin betreft, aan een ander moet overlaten, een geheel andere is dan die van de kracht, die geplaatst wordt in bijv. een zwak-sociaal gezin, waar de vrouw geestelijk niet bij machte is haar taak goed te verrichten en waar deze zich wellicht in het geheel niet of heel weinig bewust is van het feit, dat zij te kort schiet.

De opleiding van gezinsverzorgsters, zoals die thans geschiedt op de diverse opleidingsinternaten volgens de Richtlijnen voor het opstellen van een leerplan, goedgekeurd door de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dd. 11 Juli 1952, baseert zich in het bijzonder op de vorming van de meisjes, die zullen worden ingezet in gezonde gezinnen, waar de moeder door ziekte tijdelijk is uitgeschakeld en moet worden „vervangen". De gezinsverzorgster treedt hier dus in de plaats van de moeder, die in overeenstemming met haar persoonlijkheid haar gezin de nodige leiding geeft, en op een haar eigen manier de orde en regelmaat handhaaft. De taak van de gezinsverzorgster is dus in de eerste plaats het aanvoelen van de speciale behoeften en „karaktereigenschappen" van het betreffende gezin, waarbij zij de soepelheid moet bezitten de heersende sfeer geen geweld aan te doen maar deze zoveel mogelijk te handhaven.

De vorming van de meisjes tijdens de opleiding richt zich in eerste instantie op het aankweken van die eigenschappen, die de meisjes geschikt maken deze taak zo goed mogelijk te verrichten.

Reeds lang wordt de noodzaak ingezien van een specifieke scholing van die krachten, die zullen gaan werken in de maatschappelijk niet aangepaste gezinnen. De gezinsverzorgsters, die in deze gezinnen worden geplaatst, hebben een geheel

andere taak. Hier behoeven, neen mogen ze de huisvrouw niet vervangen. Hier is hun opdracht te pogen het gezin, in het bijzonder de vrouw, op dusdanige wijze te beïnvloeden, dat deze haar taak beter gaat leren verrichten. Hier heeft de gezinsverzorgster dus in eerste instantie een opvoedende, vormende taak.

Reeds lang heeft men ingezien, dat de scholing van deze gezinsverzorgsters op een ander niveau moet liggen dan de reeds besproken opleiding voor de vervanging van de zieke huisvrouw in gezonde gezinnen. Reeds in het Rapport, uitgebracht door de Commissie tot bestudering van het vraagstuk der gezinsverzorging, benoemd door de Raad van Beheer van de Stichting Nederlands Volksherstel, met instemming van de minister van Sociale Zaken dd. 17 Juni '46, komt zulks tot uiting. Reeds hierin wordt gesproken over gezinsverzorgsters, over A- en B-opleiding. Heeft men dus voor de opleiding van gezinsverzorgsters ter vervanging der huisvrouw bij ziekte zich een inzicht verworven in de wijze, waarop deze vorming moet plaatsvinden en de eisen, die aan de te behandelen materie gesteld moeten worden, voor de opleiding der „sociale" gezinsverzorgsters is dit nog niet het geval. Wel zijn reeds incidenteel enige cursussen gehouden, welke in deze richting werken en die een speciale aantekening op het diploma tot eindresultaat hebben, doch deze aantekening heeft op zich zelf weinig waarde, aangezien de Centrale Raad voor de Gezinsverzorging zich van deze pogingen heeft gedistancieerd en de officiële erkenning van de door deze opleidingen uitgereikte bijzondere diploma's of aantekeningen op het gewone diploma niet is gevolgd (dit betreft de cursussen in Eindhoven, Den Haag en Amsterdam).

Hieraan lagen de volgende overwegingen ten grondslag:

a. een speciaal diploma voor een bepaalde tak van dienst veronderstelt een voortdurende werkzaamheid in deze tak van dienst. Dit moet voor het werk in onmaatschappelijke gezinnen een onmogelijkheid geacht worden; telkens zal een afwisseling met vervangingsgevallen noodzakelijk zijn om lichamelijk en geestelijk op peil te blijven.
b. De gezinnen, die door deze speciale gezinsverzorgsters worden geholpen, krijgen een zeker stempel opgedrukt.

De Centrale Raad voor de Gezinsverzorging is echter wel van mening, dat het zeer nodig is om de speciale problematiek van deze gehele kwestie onder de loupe te nemen. Ten einde hiertoe de mogelijkheden te scheppen riep de Centrale Raad een commissie in het leven ter bestudering van het vraagstuk van de gezinsverzorging in onmaatschappelijke gezinnen. Deze commissie is ondertussen met haar werkzaamheden begonnen. De taak van de commissie bestaat uit het uitbrengen van een rapport aan de Centrale Raad over het gehele vraagstuk, in het bijzonder over de volgende punten:

a. de specifieke taak van de gezinsverzorgster in bovengenoemde gezinnen;
b. welke karaktereigenschappen moet de gezinsverzorgster hiervoor bezitten;
c. welke kennis moet zij verworven hebben om doelgericht te kunnen functioneren in een met deze gezinnen werkend team;
d. kan de geschiktheid voor deze specifieke taak bevorderd worden door een opleiding?
   Zo ja, is de huidige opleiding tot gezinsverzorgster hiervoor voldoende of moet een aanvullende opleiding gecreëerd worden. Indien het laatste gedeelte van de vraag bevestigend zou worden beantwoord, hoe zal de inhoud van deze opleiding moeten zijn en op welke wijze moet die plaatsvinden?

Voordat tot opstelling van bedoeld rapport over kan worden gegaan, zullen vele problemen moeten worden bekeken. Om hiervan maar enige te noemen:

Hoe oud moeten de meisjes zijn? Welke vooropleiding en ervaring is gewenst?

Welke karaktereigenschappen zijn belangrijk? Zo er opgeleid moet worden, welke vakken moeten worden gedoceerd? Zou de scholing gedeeltelijk kunnen plaatsvinden door het werken onder supervisie? Hoe moet de taakverdeling tussen de gezinsverzorgster en de maatschappelijk werkster, die in het gezin komt, liggen? Moet een gezinsverzorgster gehele dagen in hetzelfde gezin werken? Zou het wenselijk zijn haar in bepaalde gevallen te doen bijstaan door een gezinshulp? enz. enz.

Het zal zeker nog geruime tijd duren, voor de commissie met haar taak gereed is en tot zolang zal de officiële opleiding voor „sociaal" gezinsverzorgster niet ter hand kunnen worden genomen. Het is echter te verwachten dat, zodra een goed inzicht in de gehele problematiek is verkregen, zeker gepoogd zal worden ook voor deze zo noodzakelijke en waardevolle krachten de juiste scholingsmogelijkheid te creëren.

H. J. ROES

Selectie van niet-opgeleide krachten voor gezinsverzorging

De status van de niet-opgeleide kracht in de gezinsverzorging is van bijzonder groot belang in verband met de subsidiebepalingen van het Departement. In principe houden deze bepalingen tot op heden nl. slechts rekening met gediplomeerde gezinsverzorgsters en met meisjes, die de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en, in afwachting van de door hen te volgen opleiding op 19-jarige leeftijd, reeds in dienst zijn van een gezinsverzorgingsinstelling.

Daarnaast zijn er echter vele krachten in de gezinsverzorging werkzaam, die om verschillende redenen geen opleiding hebben gevolgd, maar die toch het werk van een gezinsverzorgster doen. Vele aanvragen bereiken dan ook het Departement om voor deze krachten eveneens subsidie te verlenen. Uiteraard betreft dit geen homogene groep, doch komen er personen in voor met de meest uiteenlopende omstandigheden. Voor een groot deel betreft het oudere figuren, die pas op latere leeftijd met het gezinsverzorgingswerk in aanraking kwamen en voor wie het vaak niet eenvoudig meer is een opleiding in een internaat te gaan volgen. Ten dele betreft het echter ook jongere vrouwen, die onder bijzondere omstandigheden leven.

Reeds eerder werd men met dit probleem geconfronteerd, getuige de diverse noodopleidingen, die er in de periode van 1945–1950 geweest zijn voor krachten, die reeds ten minste een jaar als zodanig ongediplomeerd werkzaam waren, en getuige de mogelijkheid tot het afleggen van een Proeve van Bekwaamheid voor vrouwen boven de 35 jaar, die minstens 1 jaar in de gezinsverzorging werkzaam waren, doch geen diploma bezaten. Zij moesten een behoorlijke algemene ontwikkeling hebben, terwijl in de practijk moest zijn gebleken, dat zij de capaciteiten van een goede gezinsverzorgster bezaten.

Inmiddels worden de bedoelde noodopleidingen niet meer gegeven en is de mogelijkheid tot het afleggen van een Proeve van Bekwaamheid komen te vervallen. Gezien het belang van deze niet-gediplomeerde krachten en van de organisaties, die als werkgever optreden, en in ogenschouw nemende het feit, dat ter bescherming van het beroep door het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen thans wordt overgegaan tot registratie en waarmerking van de diploma's van de gezinsverzorgsters, blijkt het noodzakelijk deze kwestie eens terdege onder

de loupe te nemen en te bekijken of er aanleiding bestaat bepaalde niet-opgeleide krachten alsnog met gediplomeerde gezinsverzorgsters gelijk te stellen. Hiertoe werd door de Centrale Raad voor de Gezinsverzorging een commissie in het leven geroepen, die tot taak heeft alle hiervoor in aanmerking komende krachten te selecteren en, wanneer hiertoe gronden aanwezig zijn, een verklaring uit te reiken, die ook zal kunnen worden geregistreerd en gewaarmerkt.

Deze selectie-commissie is inmiddels met haar bezigheden begonnen en heeft, om tot een „inventarisatie" te komen, een enquêteformulier rondgezonden aan alle daartoe in aanmerking komende organisaties, waarop de namen en antecedenten van bedoelde krachten moeten worden vermeld.

Na terugontvangst van de ingevulde formulieren begint de moeilijke taak voor deze commissie. Want het is allerminst de bedoeling om maar in zoveel mogelijk gevallen een verklaring, zoals hierboven genoemd, af te geven. In principe wordt vastgehouden aan de eis voor opleiding aan een bestaand opleidingsinternaat, aangezien men er van uitgaat, dat levenservaring en practijk wel veel betekenen, maar in dit verband de scholing toch beslist niet kunnen vervangen.

In zeer bijzondere gevallen zal van deze opvatting kunnen worden afgeweken en zal de desbetreffende verklaring worden afgegeven.

Op deze wijze hoopt men te bereiken, dat over deze materie een uitspraak komt, zodat ieder weet, waar hij of zij aan toe is. Waar echter thans ook de subsidiemogelijkheden voor de categorie gezinshelpsters bekeken worden, zal het wellicht in de toekomst voor de organisaties mogelijk blijken met wat minder financiële zorgen ook enige ongediplomeerde krachten in dienst te hebben.

H. J. ROES

Insigne voor gezinsverzorgsters

Het is een groot genoegen u thans te kunnen mededelen, dat het *Humanitas-insigne* voor gediplomeerde gezinsverzorgsters is gereedgekomen.

Zoals u kunt zien uit nevenstaande afbeelding zijn wij bij het ontwerp uitgegaan van ons bekende embleem, omdat dit zo goed weergeeft de inhoud van de gezinsverzorging.

Wij menen, dat het insigne in een behoefte voorziet en hopen, dat op korte termijn vele gezinsverzorgsters in alle delen van ons land te vinden zullen zijn, die deze speld met ere dragen.

De kosten van het insigne bedragen *f* 4,65. Bestellingen kunt u rechtstreeks zenden aan het Centraal Bureau van Humanitas, Vondelstraat 61, Amsterdam.

De verschuldigde kosten van de door u bestelde broches zien wij gaarne tegemoet op girorekening 582.000 onder vermelding van het aantal gewenste exemplaren.

H. J. ROES, secr. sectie gezinsverzorging.

Het leven door een reclasseringsbril

PRACTIJKERVARINGEN

VAN EEN RECLASSERINGSAMBTENAAR

3

Indien wij gaan reclasseren – als vrijwillige medewerker of als opgeleid maatschappelijk werker – kan het ons gebeuren, dat wij aanvankelijk verwonderd en misschien ook wel geërgerd zijn over het vele dat wij horen en zien. Dat is een menselijke en normale reactie. Wanneer wij op den duur zo goed mogelijk willen reclasseren, zullen wij twee gulden regels van alle reclasseringsarbeid echter nooit moeten vergeten, namelijk dat wij de ander zullen moeten trachten te begrijpen en te accepteren. Als wij ooit een band willen krijgen met onze reclassent – en dat is toch een eerste voorwaarde – zullen wij hem moeten nemen zoals hij zich aan ons presenteert. Soms zal dat erg moeilijk zijn, soms misschien gemakkelijker dan u denkt.

Neem nu eens het geval van de heer A. Toen wij hem leerden kennen, was hij 39 jaar en had hij een aanzienlijke recidive: zeven veroordelingen wegens diefstal en verduistering in een tijdsbestek van vijftien jaar. Het laatst werd hij veroordeeld wegens diefstal van een rijwiel tot een gedeeltelijk voorwaardelijke gevangenisstraf, alle vorige straffen werden onvoorwaardelijk opgelegd.

Uw eerste reactie is misschien: een weinig „sympathiek" delict (diefstal van een fiets nietwaar?) en verder een hopeloos geval. Maar laten we eerst het voorlichtingsrapport nader bekijken. Daaruit blijkt onder meer dat A. het jongste kind is uit een middelgroot arbeidersgezin in een provincieplaats. Hij werd streng godsdienstig opgevoed, vooral door zijn vader en rebelleerde van jongs af aan tegen het ouderlijk gezag. Ouder geworden werd hij jaloers op zijn broers die zich thuis gemakkelijker aanpasten en ook maatschappelijk beter slaagden. A.'s rebellie nam een niet ongebruikelijke vorm aan. Op 18-jarige leeftijd liep hij van huis weg en kwam in aanraking met de justitie. Ook het verdere verloop was niet ongewoon. Verwijten van vader hadden een averechtse uitwerking, A. werd onverschilliger en harder en leidde jarenlang een zwervend bestaan. Als hij in nijpende moeilijkheden kwam, pleegde hij zonder veel scrupules een nieuw strafbaar feit. In de woelige dagen van de oorlog vond hij een zekere compensatie voor zijn onrust. Hij werkte jaren in het buitenland, leerde een vrouw kennen van Pools-Duitse afkomst en kwam na de bevrijding met haar naar Nederland. Onzeker van zich zelf durfde hij geen huwelijk aan en enkele jaren had hij een verhouding met deze vrouw, die een zelfstandige werkkring had en ten slotte naar haar geboortestreek terugkeerde. Men onderhield echter een intensieve briefwisseling. Ook na de bevrijding is A. nog enkele malen gestruikeld. Toen gebeurde er iets vreemds. Zijn vader overleed vrij plotseling. A. werd door zijn moeder in vertrouwen genomen en moest alles regelen. Deze voorvallen brachten bij hem een geestelijke ommekeer teweeg. Hij liet zijn buitenlandse geliefde onverwijld naar Nederland

komen, men trouwde en vestigde zich in een grote stad. Het ging allemaal wat overrompelend en ook voor A. was de omzwaai te groot. Hij kwam nog eenmaal met de justitie in aanraking, toen hij op het punt stond te verhuizen naar een eigen woning en juist op dat moment zonder werk kwam. Opeens verkeerde hij in acute financiële moeilijkheden en kwam er toe een rijwiel weg te nemen. (In crimineel gedrag zit misschien ook wel een element van gewenning en herhaling en niets is moeilijker af te leren dan „slechte" gewoonten.) In dit stadium werd een voorlichtingsrapport gevraagd en de voorlichtingsambtenaar had terecht veel aandacht voor de positieve kanten van A.'s leven: een flinke vrouw die hem ondanks het gebeurde bleef steunen, een inmiddels geboren kind en de mogelijkheid voor A. om met hulp en steun van derden te leren zijn zwakheden te overwinnen. A. kreeg zijn kans en hij heeft deze uitstekend weten te gebruiken.

Geen hopeloos geval dus. Wanneer er iets wezenlijks in iemands leven verandert, iets ten goede, zullen wij het steeds met hem moeten wagen. Reclasseren is nu eenmaal ook risico durven nemen. Een „verleden" is een lelijk ding, laten we dat niet onderschatten, maar gelukkig is er een heden en een toekomst. Door A. te accepteren met zijn verleden, door begrip te tonen voor zijn laatste misdrijf juist op grond van dit verleden, was het mogelijk in hem te geloven en met hem naar een betere toekomst te gaan. vdS

Al lezend trok onze aandacht

ARTIKELEN UIT ANDERE BLADEN VAN BELANG VOOR ONZE RECLASSERINGSMEDEWERKERS

„Helpende handen"

Juli 1954

In dit orgaan van de (Christelijke) Reclasseringsvereniging „Het Hoogeland" pleit een arts uit Hilversum voor wat minder denkkracht (verintellectualisering) maar wat meer daadkracht. Vandaar zijn beroep in **„Helpende handen"** op een wat ongecompliceerder houding tegenover het werk.

De directeur van „Heidenheim" bespreekt op een levendige manier een nazorggeval onder het hoofd **„De moeilijke terugkeer?"**

Maandblad v. Berechting en Reclasseering

Juli en Augustus 1954

In het Juli-nummer meen ik te mogen verwijzen naar een kort artikel van Mr. H. D. v. Beek over de vraag: **„Is case-work voor ieder aanvaardbaar?"** Tegenover een critiek van mr. Bouman in het blad „Helpende Handen" van de reclasseringsvereniging „Het Hoogeland", als zou het case-work een humanistische levensbeschouwing „binnensmokkelen" waartegenover de christen een eigen beschouwing dient te zoeken, meent schrijver de principes van de case-workmethode voor ieder aanvaardbaar te zijn, of hij nu christen of humanist is.

Wie kan niet medeleven met de hoofdredacteur, die vele jaren mede zijn stem verhief tegen het ondeugdelijk gebruik van het bewijs van goed zedelijk gedrag,

en daarom het Augustus-nummer geheel vult met het **Wetsontwerp,** regelende de justitiële documentatie en de **Verklaringen omtrent het gedrag,** gevolgd door de volledige Memorie van Toelichting. Bestudering zal ons leren hoezeer het minister Donker ernst is geweest met deze ingewikkelde zaak.

Kath. Sociaal Tijdschrift

Juli 1954

Een belangrijk onderwerp bespreekt pater A. Vermeulen in een artikel **„De reclasseerder en het gezin".** Schrijver acht een grondige oriëntatie omtrent het gezinsleven van de reclassent vereist en meent dat dikwijls reclasseringstoezicht gezinsopvoeding dient te zijn. We hebben een ideaal te stellen langs bruikbare wegen en met te hanteren, vaak zeer eenvoudige middelen. Aanwezige kwaliteiten en deugden moeten uitgebuit worden, zij het op tactische wijze. Met een uitgewerkt voorbeeld licht spreker zijn methode toe. Een onmaatschappelijk gezin, dat weer gaandeweg helemaal „in de steigers" wordt gezet.

Met alle respect voor het hier gepresteerde reclasseringswerk moet mij toch persoonlijk van het hart, dat dit geen vrijwilligerswerk meer kan zijn. Heeft de schrijver dit wel voldoende in het oog gehouden?

Jaarverslag Ned. Genootschap 1953

Het lezen van jaarverslagen is in de regel een gemengd genoegen. De insider, die tussen de regels vermag te lezen en zich in de materie weet in te leven zal er wat wijzer op worden. Maar al te vaak is de verslagschrijver niet in staat de aandacht te boeien en men leest uit plichtsbesef.

Bij een jaarverslag, verzorgd door de algemeen secretaris van het Genootschap, dr. Muller, gaat het slechts om een genoegen, waarmede men dit omvangrijke en rijk geschakeerde verhaal leest en blijft lezen. Niet alleen om het levendige overzicht van het werk in alle geledingen van het Genootschap maar ook om de blik op de toekomst.

Het „boekwerk" wordt voorafgegaan door de doorwrochte rede van de voorzitter over **„Politie en Reclassering",** gehouden op de Jaarvergadering op 2 Juli jl. en gevolgd door een verslag over het vrouwen- en meisjeswerk in Amsterdam.

Tot onze vreugde kunnen wij mededelen, dat ons een (klein) aantal exemplaren van dit jaarverslag ter beschikking is gesteld als studiemateriaal voor de secties.

HUTTE

Mededelingen van het sectie-secretariaat

Wanneer dit blad in uw handen komt, heeft op 26 September een *Landdag* van het gewest Noord-Brabant plaats gehad in Oisterwijk, met als onderwerp het reclasseringswerk. Hierbij waren enige afdelingen in zuidelijk Gelderland mede uitgenodigd. In het volgend nummer hopen wij hierop terug te kunnen komen.

Ook de *Nat. Reclasseringsdag* behoort dan weer tot het verleden, zodat een aanbeveling op deze plaats overbodig zou zijn. Wij hopen weer op een even goed resultaat als het vorige jaar.

Door verblijf in het buitenland kon dr. v. d. Grient zijn belofte een artikel te schrijven over de selectie bij het gevangeniswezen, ter elfder ure niet gestand doen, zodat dit thans naar het volgende nummer moet worden verschoven.

De maatschappelijk werker op pad

door J. Hühl,
commies-chef bij de Gemeentelijke dienst voor Sociale Zaken te Velsen.

Een op de praktijk afgestemde losbladige wegwijzer in sociale bepalingen.

Prijs in drukknoopband (zakformaat): *f* 5,–

Aanvulling: 2½ ct. per bedrukte pagina.

★

N.V. DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ
VERMANDE ZONEN
Willemsplein 16, IJmuiden

Ook verkrijgbaar via de boekhandel

UNIFORM-KLEDING
een
Van Maanen
fabrikaat

Bijna een halve eeuw vakmanschap .... Uw garantie

Verkoopkantoor:
1e HELMERSSTRAAT 167/169
AMSTERDAM-W.
Tel. 84089

Aanmeldingsformulier

Te verzenden aan het
Centraal Bureau „Humanitas", Vondelstraat 61, Amsterdam West
of aan het plaatselijk afdelingssecretariaat

Naam .....

Adres .....

Woonplaats .....

meldt zich aan als lid (*individueel/echtpaar).

*) De contributie zal per week/maand/jaar worden voldaan.

..... de ..... 195....

De minimum-contributie bedraagt:

f 5,– per jaar, *f* 0,45 per maand of *f* 0,10 per week.

Voor echtparen *f* 6,– per jaar, *f* 0,55 per maand of *f* 0,12 per week.

*) Doorhalen wat niet wordt verlangd.